

Alte Drucke

**Cl. Poli de trium seculorum Romanis pontificibus, hoc est,
ab anno 1274 in annum 1592.**

Polus, Clemens

Königsberg, 1592

VD16 P 4075

CAPITA DOCTRINAE Johannis Huss fuerunt.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149473

CAPITA DOCTRINÆ

Johannis Husi fuerunt.

1. Dignitate aut officio non præstare presbyterum, sed vitæ doctrinæque integritate.
2. Non esse purgatorium. Oblationes ac sacrificia pro mortuis, inuenta auaritiæ presbyterorum esse.
3. Imagines D E I ac Sanctorum, lustrationes salis, aqua &c. res superuacaneas esse contra verbum D E I ab hominibus institutas.
4. Ordines mendicantes mali generis inuentum esse.
5. Baptismo aqua non esse oleum aut spiritum aut similes conspurcationes addendas.
6. Templum D E I mundum esse. Non esse operosè alligatum ædificia hominum artibus structis.
7. Mundum presbyterorum inanitatem esse.
8. Frustrâ implorari sanctos. Tempus perire horis Canonicis.
9. Ieiunia nihil mereri.
10. Eucharistiam totam debere reddi. Missam rejiciunt, retenta communione cana, verbi D E I explicatione, oratione aliisque articulis sacra Scriptura.
11. Pontificem Romanum in ordinem redigunt, æqualem aliis Episcopis esse dicunt.

Ossa Viclefi concili, decreto combusta sunt, prohibitumq; nè Laici utraq; parte Eucharistia utantur. Decretum tandem, concilium posse judicare atq; exautorare Pontificem, decretaq; ferre, quibus cogantur Pontifices parere.

Iohannes Pontifex cum videret multa sibi tandem crimina in eo concilio objici, fugam dedit ope Austriæ Ducis Friderici & consilio Archiepiscopi Maguntini; quanquam ne id euenire posset, Imperator omnem daret operam

operam. Fugit igitur Scaffhusium indè Lauffenbergum,
indè Friburgum, ut in Heduos euaderet. Quare Austri-
acum, Imperator ad concilium vocatum, ac non compa-
rentem, omni sua ditione multauit, absoluens eius subdi-
tos à iureiurando ei dato, eiusq; bona ac corpus publica-
uit. Undè Eluetii Badenam, alii alia abarserunt, quæ
non sunt huius instituti. Iohannes autem, ex fuga Con-
stantiam retractus est. Richenauigq; custodie mancipa-
tus; cumq; quadraginta ei intentata crimina Concilio
ostensa atq; approbata essent, exauctoratus est, ipso etiam
ex Pontifice, nec sui jam Juris, exauctorationem istam
(singulari scilicet modestia in vinculis, ac si jus non in
inuitum maximeq; pœna seruum redderetur,) ratam ha-
bente. Fecerit tamen hoc fortasse serid, metuens ne si per-
seueraret in pertinacia sua, flammis tandem ut Hussius
ac Pragensis traderetur. Conciliorum volumen facit
mentionem, de 54 ipsius criminibus, ad quorum singulo-
rum quæstiones obiectas, cum ejulatu semper responderit;
Maus sese crimen commississe, quod in Germaniam ve-
nerit; cui adeò assimile; quod nationes quedam si lepro-
sos, Maranos voces, id omnino ferre non possint; sin fu-
res homicidas, latrones, Diabolos, nulla calculo etiam
Episcoporum apud eos iniuria est, laudi ducitur. Ex
Pontifex post condemnationem Palatino comiti in custo-
diam tradebatur, cui per legem exsecutio in summa Chri-
stiani orbis capita, nullo tamen per gratiam Dei, Ponti-
ficumq;

ficumq; ex altera parte, astu declinandorum legitimorum
judiciorum, alio quàm hoc exemplo committitur; caueba-
turq; nè ullus circa eum esset Italus. Cum Germanis, qui-
bus custodia commissaper nutus saltem egit. Quo quisq;
” minus linguarum atq; artium, DEI Optimi Maximiq;
” dona hauserit, saltem videlicet in Italicis suis nugis pra-
” cticisq; occupatus; eo dignior cathedra ista pestilentiae ha-
betur bellua.

Exaugurati sunt deinde à concilio reliqui quoq; Pon-
tifices, Gregorius, & biennio ferè post Benedictus, cuius
causa ipse Imperator cum aliis concilii legatis, in Galliam,
Angliam, Hispaniam est profectus. Quare omnes isti Re-
ges in concilii sententiam iuerunt, istumq; praefractum
Pontificem reliquerunt.

Johannes verò dimissus tandem ad Martinum, qui
concilii sententia Pontifex dictus, Florentiam venit;
eiusq; prater omnium opinionem osculatus pedes, Ponti-
ficem cum successorem Petri salutavit. Martinus igitur
assentatione delectatus, aliquot diebus post, Episcopatum
Thusculanum ei tribuit, in quo post aliquot menses vitam
finiuit: Florentiae, cum maxima pompa, curante Cosmo
Medice eius amico praecipuo, elatus, terraq; mandatus.
Sedit excussus anno Regni sui quinto.

20.

Martinus V. Anno Christi 1417.

Otto.

Otto Romanus, de gente Colunatorum, Diaconus
 Cardinalis, omnium consensu in concilio Constantiensi
 per Cardinales 33. electus est, appellatusq. Martinus,
 quod inauguratus sit die S. Martini. Cum de Pseudopon-
 tificibus compositares esset, Sigismundus Imperator porro
 proposuit, ut ageretur de emendandis Ecclesiasticorum mo-
 ribus, reformandaq. Ecclesia, subindeq. rationes fecit, qui-
 bus id negotii confieri posset. Ibi Martinus id eo tempore
 commode fieri posse negavit: Res sibi ante Romanas, ubi
 omnia per diu sine capite gesta essent, componendas, quodq.
 hoc concilium satis jam diu durasset. Aliud igitur tum
 Concilium Basileam aut ubi id commodissime fieri posset,
 indictum. Pontifex Florentiam rediit, ibiq. duos annos
 commoratus Episcopum eius loci Metropolitanam dignitate
 ornauit, eius Dioecesi Volaterras, Pistorium ac Fesulas ad-
 jiciens. Maximi profecto labores, titulorum tributio atq.
 excogitatio, quare morum reformationi vacare nequeas.
 Imperatoris omnino prudentissima consilia fuerunt hoc per-
 agendo concilio, sed preterquam quod improbitas cleri ob-
 stiterit reformationem reformidantis, fortuna etiam non
 aspirauit. Quandoquidem hac DEVS iratus leno ordine
 turbat, qui sanguinem seruorum suorum, unius etiam atq.
 alterius, non patitur effundi in ultro, ac porro etiam ea cau-
 sa ad Nicopolin infeliciter pugnatum. Crediderimq. hoc
 tempore, quadam regna, ea saltem causa pre aliis felicia
 esse fuisseq. hactenus, quod in iis foederibus constitutis ac
 seruatis

F

seruatis

servatis, in conscientias seu itum non sit, quantumcunq;
illa non minus, ac quin magis etiam, quàm alia scelerum
petulantiarumq; referta sunt: faxit DEVS, ut hac quoq;
verbi sui fructibus agnitis magis, magisq; vilescant nobis,
mutenturq; aureis lutea. Ad Martinū conciliaq; redcun-
dum. Concilium Papiæ congregatum, propter pestem so-
lutū, indictūq; Pisas, in Annum 1424. Indè ut septennio
post Basiliæ haberetur conuenit. Interim Pontifex, ut
Boëmia bellū inferret, quod jugū. Pontificium rejecissent,
cum Germanis conspirauit, ac cum omnibus ferè nationi-
bus. Sed valdè infelicitè: Quàm sepe enim nouis undiq;
collectis exercitibus in Boëmiā veniret, toties non tam
Boëmorum virtute, quàm subito quodam diuinitus im-
misso pauore consternati, dispalatiq; desistere tandem om-
nes sunt coacti, irritatiq; Boëmi ingentia damna locis vi-
cinis dederunt.

Martinus 63. annos habens mortuus est Romæ Apo-
plexia, mandauitq; antequam moreretur, ut concilium
Basileam conuocaretur. Constantia enim conuenit, ut
singulis annis decem, Concilium Oecumenicum age-
retur.

Johannes Gerson eo tempore docuit, sententia docto-
ris alicuius probata ac confirmata per sacram canonicam
Scripturam, magis credendum, quàm declarationi Pon-
tificis, aut concilii generalis. Paulus Episcopus Burgen-
sis.

sis hoc quoq; tempore idem docuit. Sedit Martinus
14. annis.

21.

Clemens VIII aliàs VIII. Anno 1424.

IN scismate contrà Martinum quintum, Anno Christi
1424. in locum Benedicti successus, tandem Martino
ex decreto Constantiensis concilii cedens abdicavit.

22.

23.

Eugenius IV. Anno Christi 1431. Felix V.
Anno Christi 1439.

Venetus Eugenius, Monachus Celestinus Gabriel, Con-
delmeir antè presbyter Cardinalis tituli S. Clementis,
à Gregorio 12. populari suo in hunc ordinem euectus. Impera-
tor Sigismundus postquam jam imperasset annos 23. Con-
ciliaq; autoritate Imperatoria convocauit, nunc pri-
mum ad hunc Pontificem Romam ad coronandum venit.
Martini bona omnia Eugenius diripuit, ipsiusq; etiam,
nepotes ac familiares spoliavit. At Romani recuperandæ
libertatis suæ, id tempus esse rati, ad arma conclamarunt,
omnesq; Eugenii prefectos ceperunt, interq; eos Francis-
cum Condelmeierum nepotem aut nothum Pontificis,
aliosq; substituerunt Magistratus, quos gubernatores ap-
pellarunt; quibus jus vitæ necisq; esset. Pontifex igitur in-
certus quo se verteret, fugam dare cepit, accepto Mona-

F 2

chi

ibi habitu, incautis custodibus, Tyberi Ostiam delatus:
Tardius id quidam ex Romanis animaduertentes, saxa
in Eugenium jaciebant, Pisas tamen euasit Eugenius,
indè Florentiam mari profectus est, ubi aliquot annis
commorans, sedecim Cardinales creat, inter hos Græcos
duos, Bessarionem Nicenum hominem doctissimum, ac
in doctos liberalissimum, & Isidorum Rhoxolanum, &
item Vilelmum Episcopum Rothomagensem.

Mandato deindè Eugenii, Julianus Cesarinus Car-
dinalis auspiciatus est Concilium Basilee. At Itali, ut sibi
potius concilia in Italia conuocata lucro essent, persuadent
Pontifici, ut quinquennio aut utalii septennio postquam,
cœptum erat (decennio enim preside Iuliano ut diximus
Cardinale S. Angeli Basilee durauit) Basilea Ferrariam
euocaret, ut indè Florentiam transferri posset, quod dice-
ret, legatos Græciæ Romam potius quam Basileam ventu-
ros. At concilium Basileense friuolam eam exceptionem
judicans, tribus, nuntiis Pontificem vocatum ac non
comparentem, seditiosum, Ecclesiæ persecutore sanguinis
ac bellorū cupidum pronuntiauit, eumq; exautorauit pu-
blice, mense Quintili Anni 1437. Quo comperto, Eu-
genius Delphinum nomine Ludoci undecimi exciuit, qui
mouens in Germaniam, concilium Basileense dissipauit,
antè tamen Anno 39. in eo concilio, Amato Sabaudia, du-
ce, nomine Felicis 5. successore dato, quod 23. Schisma
Romana Ecclesiæ fuit; quod durauit annos 16. Gallia,
Hispa-

*Hispania Reges Eugenio paruerunt, alii Sabauda, alii
planè tandem neutri. Hic Amatus seu Amedeus, pri-
mus Imperatoris beneficio Ducis nomen in eam familiam
intulit, cum antea Comites Sabaudia vocarentur. Eu-
genius verò Ferraria concilium congregavit, quo in ipse
presens. Venere eò & Patriarcha Constantinopolitanus,
ipseq; Imperator Iohannes Palaeologus, cum fratre suo ac
500. hominibus. Ibi Ecclesia Græca cum Romana conci-
liata est, probantibus Græcis, Spiritū sanctū tam à filio
quā à patre procedere, Purgatorium, Primatū Pontificis
Romani. Verum cum redirent deinde in Græciā, factum
est persuasione Marci Episcopi Ephesii, ut duos postero-
res articulos denuò negarent. In isto quoq; Florentino
Concilio, Armenii & Indi Ecclesia Romana conciliati
sunt, promiseruntq; sese observaturos Sacramentum
consecrationis. Ad Basiliense verò concilium, Boëmi da-
ta securitate fide publica venerunt: Quatuorq; propositis
articulis, quibus dissiderent à Romana Ecclesia, nempe
utramq; partem cœna Laicis communem esse debere: Item
Dominationem civilem Pontificis ac Sacerdotum contra
ius diuinum esse: Item predicationem Euangelii debere
esse liberam: Item scelera publica, quibus offendantur
Christiani, auferenda esse; dicentibus: permissum à con-
cilio est, ut utraq; parte Cœna, tanquam relicta, utili, ac
salutari ex autoritate Christi omnes promiscuè, qui ut de-
cet sacrum illud acciperent, uterentur.*

Sanxit concilium; Mariam virginem sine peccato originali conceptam Biturigibus provinciali Gallie concilio, decreta Basiliensis concilii approbata, edita ibi pragmatica sanctio. Ludoicus Romanus eo tempore uiuens, pro concilio Basiliensi contra Eugenium consulit. Vixere tum etiam Iacobus Aluarottus feudista, Abbas Panormitanus qui itidem Basilee in concilio fuit aliq. Ad Eugenium hunc Laurentius Valla Apologiam scripsit, multa ab inquisitoribus heretica prauitatis passus; De quo Elogium Lutheri habetur: Vallam fuisse aut scintillam veteris Ecclesiae aut fomittem nouae.

Eugenius Romam venit, eoq. postea Fridericum Imperatorem cum uxore sua venientem coronauit. Romae gratus Eugenio verò aduentus fuit, quod exactiones minueret. Conciliatus quoq. Eugenio Iulianus Cardinalis est, qui Eugenio deinde iussu, Vladislaum Poloniae Ungariaeq. Regem, à iurejurando Amurathi dato absoluit, in exitiumq. precipitauit. Franciscum Sfortiam necessitate coactus Eugenius Agri Picem Marchionem creauit, adiecta igitur hac clausula: Quod Petrus ac Paulus male illi vertant. Sedit annos 16. Felix fere annos 10.

2.4

Nicolaus VI. alàs V. Anno Christi 1447.

Genuensis Filius Chirurghi, Cardinalis Bononiensis. Eodē fere anno factus omnia, Episcopus, Cardinalis, Pontifex,

tificus 6. Martii electus, coronatus 19. Anni 1447. vino ad-
 huc dum Felice Antipapa. Nicolaus autem magnus estima-
 tus est Theologus, cui tandem sollicitatione Nicolai, interces-
 sioneq. Friderici Imperatoris multorumq. Principum, Ger-
 mania, Gallia, Anglia, ipsiusq. Sabaudia, Felix cessit,
 Lausanna. Nicolaus igitur Pontifex, Cardinalitio Ga-
 lero Felicem donavit, eumq. constituit legatum à latere, in
 Sabaudia, Gallia, Germania, omniaq. eius acta dum
 Pontifex fuit rata habuit. Nicolaus Iubilaeum celebravit,
 tanta hominum multitudine, ut 200. in foribus templorum,
 & multo plures in ponte S. Angeli, dum rueret in flumen,
 perirent. Cooperire iussit templum Mariae rotundae plum-
 bo, quod antiquitus Pantheon dictum, reparavitq. tem-
 plum S. Stephani, edificavit fanum S. Theodori. Refecit
 pontem Milphium, multas stravit plateas, Donavit Ec-
 clesiis vasa aurea & argentea, & multas cruces lapidi-
 bus preciosis exornatas. Magnus Theologus adificator,
 Theologiae viuos lapides Christo inadificantis, monumen-
 tum nullum. Romae verò religiosus inter Pontifices maxi-
 me habetur, qui multa adificat. Theodorus Gaza, cum
 ei Aristotele à se latinitate donatū dedicasset, nihilq. inde
 ferret, celebri dictorio in eius sordes lussit. Interpellatus
 Nicolaus à Gracis, non tulit eis contra Meumetem Con-
 stantinopolim tūm capientem suppetias. Anno deinde
 1455. vitam cum morte commutavit, veneno infectus, ut
 visum est cum exenteraretur, Sedit 8. annis

Blondus

Blondus, cuius hoc de Roma sui temporis encomion est,
quod principes orbis successorem Petri & Julii Vicarium
adorent & colant (certè mira persona ex diuersis naturis,
tyranni Julii Caesaris vicarium esse & DEI, Christi &
Beleal) Trapezontius, Gaza ut dictum est, Perottus, Jo-
hannes de turre Cremata Cardinalis, Johannes Imola, Item
Scanderbeg in diebus illis. Item Iacobinus des. Georgio
feudista: errant, qui eum ad Bonifacii octani tempestatem
referunt.

26.

Pius II. Anno Christi 1458.

Senensis, Æneas Piccolomineus antè, per ambitionem
tandem peruenit ad Pontificatum. Ex iuvene paupere,
doctissimus omnium Pontificum euasit, cum antea in
Prussia repulsam passus erat, quo minus Episcopatum
Varmiensem adipisceretur. In concilio Basileensi fuit se-
cretarius Pontificis, ubi orationibus & Epistolis suis, au-
toritatem Eugenii impugnavit, paulo post Poëta laurea-
tus factus à Friderico Imperatore, cuius item fuit secreta-
rius ac consiliarius, in multis legationibus apud Prin-
cipes versatus, inde à Nicolao, Tergestino Episcopatu do-
natus, post Episcopus in patria, & per Calixtum Cardi-
nalis, ad bellum contra Turcas Christianos adhortatus
est. Acta Concilii Basiliensis quæ ipse scripserat rescidit.
Ludovico undecimo hostis fuit, quod ille nollet pragmati-
cans

can sanctionem, in qua multa contra libertatem cleri scripta sunt abrogare. Borsio Estensi, Duci Mutinensi, bellum intulit, quod à Galli partibus contra Ferdinandi Alphonsi Hispani filium, quem Pius eiecto Andegauense in possessionem Regni Neapolitani miserat, stetisset. Sigismundū item Austria Ducem crudeliter atq; asperè persequēbatur, quod Nicolaum Cusanum Cardinalem, propter ipsius rapacitatem atq; arrogantiam, Austria exegisset. Gregorio Hamburgensi Iurisconsulto sacris interdixit, ut sese in Boëmiā sit coactus conferre. Dietherum item Eisenburgium, Archiepiscopatu Maguntino priuauit; quod diceret, eum sinistrè de Ecclesia Romana sentire. Beneuentanum item Archiepiscopum deiecit, & Gregorio Boëmiæ Regi diem dixit, sub pœna multationis regni, quod doctrinā Iohannis Husi faueret. Propter priuatum suum commodum multos exautorauit Episcopos, & addidit ad Cardinalium numerum 12. Cardinales nouos. Mantua concilium coëgit, in quo pragmaticam sanctionem abrogauit. Primus abbreviatores, Cancellaria creauit, eosq; in ordinem redegit. Multas sibi ciuitates Campaniæ, quæ nunc terra laboris, qui olim Hernici sibi subiecit, & auxit mirabiliter redditus Ecclesiæ prædō sane pius. Multa edificauit Romæ: Senis portam ex sectis lapidibus. Corfiniam pagum, in quo natus erat, multis à se edificiis auctum, Pientiam de suo nomine urbem dici voluit, magnificum ibi fanum, domum, sepulchrum

chrum marmoreum, suis parentibus exstruxit moritur
Ancona

Pius contrà cœlibatum sententiam dixit; multos in-
quiens presbyteros in coniugio seruari posse, qui in impuro
ac sterili cœlibatu agentes condemnentur. Quin & mul-
ta monasteria S. Brigittæ ac S. Clare sororum abolere vo-
luit, monialibusq; mandare ut inde exirent, ne sub habitu
religionis urerentur aut illicitum amorem sectarentur.
Plerunq; quo quisq; impurior, eò minus fauet matrimo-
nio. Eodem tempore certamen in Italia fuit inter mona-
chos minores, & Bullistas, qui visitabant ac gubernabant
moniales. Baptista Mantuanus eos in eclogis suis conci-
liat. Sedit annis 6.

27.

Paulus II. Anno Christi 1464.

Venetus, filius Polyxenæ, antè Petrus Balbus, nepos
Eugenii ex sorore. Antequam ipsius auunculus ille in
Pontificatum asscisceretur, mercatum ire volebat, at-
tùm mutata sententia literis dedit operam, ac Romam ve-
niens primū Archidiaconus Bononiensis, inde Episcopus
Cervinus, postea Cardinalis tituli S. Marci quo plerunq;
titulo Veneti insigniuntur, Primus fuit Pontificum, qui
se se omnia jura in scrinio pectoris habere dixit. Homo qui-
dem procerus elegans (eoq; Formoso nomen sibi indere sate-
git, Nā id dissuadentibus Cardinalibus succensuit) super-
bus

bus tamen atq; auarus. Beneficia Ecclesiastica ad lucrum
 contulit aut vendidit. Fastuosissimus fuit omnium Pon-
 tificum. Coemptis enim undiq; adamantibus, Smaragdis.
 Chrysolithis &c. mithram suam exornauit, itaq; nun-
 quam nisi magnificentissime in publicum prodiit, ab omni-
 bus videri atq; adorari gestiit; Dilationeq; exhibitionis
 sacri sudarii, similiumq; solitus est peregrinos in urbe deti-
 nere, ut à quibusq; spectaretur. Prohibuit ne qui rubro Ga-
 lero nisi Cardinalis uteretur. Cardinalibus item, initio sui
 Pontificatus, stragulis equestribus purpureis uti praecep-
 it. Ariminum aliasq; urbes diruit. Cum Venetis con-
 trà Turcam conspirauit. Literatos odio habuit. Plati-
 nam historicum, Pomponium Latum, Petrum, Callima-
 chum, Lucillum, qui Paulum Heliogabalum appellarat,
 conjurationis ac maiestatis reos factos, tormentis per
 Dianesium quendam, excarnificauit. Platina ac Pompo-
 nio illud etiam crimen impegit, quod semibarbari essent,
 ex Platone aliisq; barbaris de DEO aliisq; fidei arti-
 culis addubitarent, in utramq; partem leuiter disputa-
 rent. Incertos facerent homines mutatione nominum. Et
 certè non ab re inquisitione ista in Italia adhuc dum opus
 esset, ubi barbaris nominibus, vocabulis, argumentis,
 magis quàm Christianis, in poësis, in orationibus, in vi-
 ta communi utuntur, quos nostri tamen inanes excordes
 poëta stri doctrina nomine admirantur. Indè verò dici
 posset Paulum ea ratione hereseos damnasse eos, qui nullam
 aliquam

aliquam literarum aut scholarum mentionem facerent, nisi ista barbaries ipsi Paulo merito obiecta atq; exprobrata fuisset. Nam nemo (inquit Platina) Paulo gentilitatis, statuarum barbararum, ac obscenarum studiosior: Omnium virtutum hostis, totus ambitioni ac dissolutioni voluptatibusq; addictus fuit. Totam diem aut belluationibus aut vetustis nummis, lapidibusq; preciosis, picturis contemplandis transegit. Decreta aliaq; acta Pii antecessoris sui maximo odio persecutus, eos officiis priuauit, quos Pius doctrinae causa undiq; conquisitos euexerat. Georgium Boëmia Regem, hereseos condemnatum, in consistorio Romano regno priuauit, ac subinde per legatum suum, Principes Germaniae, Regemq; Ungariae sollicitauit, ut Boëmia Regem inuaderent, quod & factum; parteq; regni Georgius est exutus. In Poli oppido in Æquiculis, Dominum loci cum viris 8. feminis 6. comprehensum in famia grauissima notauit, quod dixissent nullum verum Christi Vicarium esse eorum, qui post Petrum fuere, nisi qui paupertatem Christi imitati essent.

Legato, quem Paulus in Galliam ad pragmaticam sanctionem abrogandam miserat, se opposuit M. Iohannes de Sancto Romano procurator generalis Regis, nec minis legati cedens, si & officium inquit & bona mihi perdenda sint, non committam tamen, ut aliquid fiat, in præiudicium regni Rei^q pub. Iubileum ad vicesimum quintum quemq; annum redegit, propter animarum salutem, sed omnino

omnino magis ad attrahendos novos denarios, inquit
Fasciculus temporum: nuper Gregorius XIII. ad duode-
cimum & semi annum decurtavit, in proximo est ut ad
Iudaismum res redeat.

Stanislaus Ruthenus commemorat Paulum Pontifi-
cem, cum aliquando carmen quoddam famosum in se
ac filiam suam compositum legeret, flere cepisse, ac accu-
sasse inter amicos suos rigorem legum de cœlibatu ab Ante-
cessoribus suis latarum: propterea quod ipse, qui non so-
lum caput Ecclesie, sed etiam continentie dici debebat, co-
geretur videre omnes in filiam suam oculos figere, deq. sua
scortatione summo suo dedecore meditari. Et quanquam
ipsa excellenti pulchritudine esset filia, tamen sese agrè fer-
re, cogitantem quod ex illicito concubitu eam genuerit,
cum lege diuina uti potuisset, quæ matrimonium prolis ho-
nestæ causa sanciret, in quo ipsa multo sanctius honestiusq.
nasci potuisset, si modo traditiones hominû de cœlibatu sibi
non impedimento fuissent. Dicitur igitur persapè delibe-
rasse Paulus, ut sacerdotibus conjugium restitueret, sed
morte præuentus id exsequi non potuit. Nam quanquam
ipsi persuasum erat, quod diu victurus esset, subito ta-
men Apoplexia periit, cum præcedente vespere benè cœna-
tus esset. Sedit annos V I.

Jacobum Picininum Sulmonensem Comitem, judicē
appellationum vocabat, quod ille iniquas sententias Pon-
tificis armis solitus erat coercere.

Genuensis natione, Franciscus de Ruere antè generalis ordinis Franciscanorum, Cardinalis S. Sixti; cum coronaretur in vita discrimen incidit, subito exorta in Laterano seditione, ut in eum lapidès jaçtarentur. Pontifex in suos liberalis fuit, per sæpè contrà omne etiam jus ac rationem. Ad Cardinalitiam dignitatem Petrum de Ruere eiusdem ordinis ac gentis euexit, quanquam iste Petrus, homo natus esset ad dilapidandum argentum. Nam duobus annis quibus postea vixit 300000 ducatorum decoxit, multaq; etiam debita prætereà reliquit.

Florentinos excommunicauit, quod Saluiatum Archiepiscopum Pisanum, qui cum aliis Episcopis ac Cardinalibus conspirans, in templo Florentiæ, sub eleuationem quam vocant Julianum Medicem interfecerat ac Laurentium Medicem vulnerarat, suspendissent in gabellum, in habitu adeò Episcopali. Concitauitq; Xystus Ferdinandum Regem Siciliae, Alphonsum Calabriae, Fridericum Urbini Duces, contrà Florentinos. At Laurentius, cum se tantis hostibus inparem esse videret, secretò, consensu ciuium, nauim ingressus, in Siciliam ad ipsum Ferdinandum Regem nauigauit, eumq; sibi ac Florentinis suis, promissionibus tributorum, si ab eo bello, quod contrà Florentinos suscepisset cum suis, abstineret, reconciliauit

lavit, ac Veneti quoq; Florentinos contra Pontificem iu-
uerunt, postquam pacem fecissent cum Turcis: ut Sixtus
tandem cognita causa Florentinos Laurentiumq; absolue-
ret. In Ferdinandum verò Apuliæ Regem bellum tran-
stulit Sixtus, quod ille contra voluntatem suam, iunisset
generū suum Herculem Estensem, Ferrariæ, perpetuum
obicis voluntatum Pontificum, Ducem, cum à Venetis
obsessus esset. Contra Venetos quinetiam bellum gessit,
iisq; sacris interdixit. Manfredos patrem filiosq; Imole
Dominio deiecit, idq; domestico suo cuidam tribuit. Fo-
ri Liuii item gubernatoribus eiectis, familiarem suum
quendam iis successorem misit

Dominicani heretica prauitatis inquisitores eo
tempore, Carmelitas vexarunt, inter ceteros fulianum
quendam Brixiensem, excellentem predicatorem verbi
DEI, & Petrum Nouellarium, pro quo Mantuanus scri-
psit Apologian libris tribus comprahensam: Sed eam con-
tentionem pacauit Sixtus (prudenter aded. Nam id con-
siliū & inter nostros multas contentiones sopire posset) in-
uidia causam inter ordines mendicantes tollens, disparita-
tem priuilegiorum ac stipendiorum.

Superstitio eo tempore in Gallia cœpta inuocandi
Mariam horis meridianis, ad sonum campanæ, Aue
Maria pacis dictum, & id propter indulgentias ac
remissas, quas à Pontifice Ludouicus superstitiosissi-
mus

mus Rex acceperat, E Gallis ad nos quoq; ea consuetudo
superstitutione manavit.

Annus Iobeli anni 1475. quem frustra expectans
Paulus, antequam veniret, designarat, in Xysti Pontifica-
tum incidens, quod e re Xysti esset, laudato decreto Pauli
confirmatus est.

Inquisitionis Hispanica hic non levis autor, tum qui-
de in Iudaeos, dein in alios etiam, hoc, ac successoribus, for-
mulam dilatantibus. In Aragonia tamen tum, ad sangui-
nem usq;, contra eam ac Ferdinandi Regis sui ei conun-
cti vota ac mandata pugnatum est.

Schola Tubingensis Constantiensis diocesis, autoritate
Apostolica instituta, in qua Iohannes Nauclerus historicus
prepositum egit eo tempore. Platina item hoc tempore vi-
tas Pontificum Romanorum edidit, dedicavitq; Sixto, a
quo ex carcere liberatus restitutusq; fuit Alexander item
Iommolensis Iurisconsultus, & alii florere Vuesselus Gro-
ningensis contra multas doctrinas Pontificias, de quibus
nunc quoq; controuersia est, De justificatione, De purga-
torio &c. scripsit. Sauiit Sixtus annos 14.

29.

Innocentius VIII. Anno Christi 1484.

Genuensis filius Aaronis cuiusdam hominis tenuis, Io-
hannes Baptista Cibo ante dictus; Quod pulcher puer
esset,

educatus est in aula Ferdinandi Regis Sicilia, ratione Ita-
lica. Grandis statura, candidus, tardus tamen fuit, ac in-
genio à studiis alieno, quod videretur persæpè cum nego-
tiis publicis inter esset dormire, qui adeò dignus Pontifex.
Tamen initio Pontificatus sui, contrà, Ferdinandum
Sicilia Regem, cum eius regni proceribus conspiravit.
Tali enim nutricao talis gratia debebatur. Robertum
Sanseuerinatem vocauit, ut eum suis copiis, quas contrà
Ferdinandum pararat præficeret, inquiens licere propter
dignitatem Ecclesie, ac defensionem sanctorum arma ca-
pere, ut pax tandem consequatur. Tandem cum se dece-
ptum videret ratione sua, pacem coactus est petere, his
conditionibus, ut sibi tributum suum redderetur annis sin-
gulis, & ut Pontificis hostes aut rebelles communi Marte
persequerentur: in quam rem Petrum Vincentium homi-
nem audacem admodum, auditorem Camera, cum quo-
dam secretario suo, ad sollicitandum apud Ferdinandum,
misit; frustra tamè; neutrum enim à Ferdinando impetra-
ri potuit. Inde se quoquo modo facta pace Innocentius, in
otium, fraudes, voluptates, pompas, idololatrias deimer-
sit. Merito, (inquit poeta Marullus) Roma eum pa-
trem vocat, quod omnia ipsius filiorum filiarumq; Romæ
plena essent, octo filios enim octoq; indidem filias habuit,
suosq; ille nothos præter antecessorum suorum morem, ad
honores promouit, ac aliquot urbes in Latio Francisco
suo, maximamq; dotem suæ Theodorinæ, cum nuberet

H

Janu-

Januensi cuidam diuinit, dedit: Nouum item Collegium
secretariorum instituit numerum eorum augens, sui com-
modi causa. Vendidit indulgentias tam in mortuos quam
in viuos. Edificauit sumtuose, donauit conuentui Au-
gustinianorum Bergomensium templum argenteum, ope-
re exquisito ac mirabili. Tributum in bellum contra
Turcam exegit, nominauitq; Carolum Gallie Regem
Imperatorem Constantinopolitanum, sacraq; Principem
militie, qua verò impedita, aut nunquam suscepta po-
tius, pecunia apud Pontificem mansit. Venetos absoluit,
quibus Sixtus sacris interdixerat. Noruegianis permi-
sit, ut suas missas sine vino canerent seu facerent. Ti-
tulum Crucis Christi, & cuspidem lancee Longiniane,
in antiquo muro inuenit, quibus quidem antequam ad
aucupium suum uteretur, è viuis excessit.

M. Iohannes Anglus presbyter concrematus eo
tempore Parisiis in foro suario, quod alii cuidam pres-
bytero, hostiam ut vocant, cum eam lenaret, è manu
ereptam, in solum proiiceret. Sedit annis 8. Innocentius.

30.

[Alexander VI. Anno Christi 1492.

HIspanus, Valentianus, Rodericus Borgia antè, ne-
pos Calixti Pontificis, sponsione cum malo genio fa-
cta, cum jam in numerum Cardinalium ab Innocentio
allectus

allectus esset, omnium Cardinalium votis in Pontificem
euasit, quanquam alii ipso multo digniores Pontificatu,
scelerati sceleratis potiores esse viderentur: homo vaser,
ac per Vicecancelariatum suum, quem antea gesserat,
omnia ei consilia Romæ Principum, ac urbium Italia per-
specta erant. Quapropter eos exinde sub jugum misit,
usus opera nothi sui Valentini, quem à Cardinali fecit
Ducem, Caesaris nomine. Qui igitur Gallorum atq; El-
uictorum subsidio, omnem fere nobilitatem Romanam
trucidauit exstirpauitq; ut post illud tempus, nullum (ut
antè) periculum Pontificibus à Romanis ciuibus fuerit,
ut demum in id tempus, Valentini Mylii poetæ doctissimi
maximè versus quadret.

Roma caput mundi veteris fit cauda Draconis.

Cardinales sex & triginta in suo Pontificatu crea-
uit, inter eos Hispanos octodecim, & tris agnatos suos,
Iohannem, Valentinum, Franciscum Borgiam, quorum
ceterorumq; nomina si opus sit querere, inuentu sunt in
Onuphrii Monachi similiūq; annumerationibus oscuro-
rum virorum. Alphonsus verò Neapolis Rex, Iohanni
Borgia nomine Pontificis iusiurandum dedit sese fidelem
Romane sedi futurum, annum tributum quot annis per-
soluturū. Munivit Alexander magnis sumtibus castrum
S. Angeli, reparauitq; atq; expoliuit templum S. Mariae
maioris. In Cardinales qui eum legerant, summè ac cum
primis ingratus exstitit. Quosdam enim eorum proscri-
psit, alios

„ pfit, alios in carcerem coniecit, alios interfecit. Quod fre-
„ quenter fieri solet, magnis viris impatienter ferentibus
„ exprobrationem, aut quod ij qui alios promoucrunt, ita
„ eos eo beneficio deuinctos aut suos putent, ut pessima
„ quæq; aut quæ hominibus tandem nulla ratione, à quan-
„ tumcunq; amico Principe, excusari possunt, sibi licere ex-
„ istiment. Inuenias tamen & ita maleuola, siue inuida, si-
„ uè ingrata natura præditos, qui nulla ratione nec summis
„ beneficiis ferri possunt. Porro nothū suum Principem Sici-
„ lia fecit Alexander natu minimum; natu verò maximum
Hispania Ducem, qui paulò post noctu Romæ interfe-
ctus, in Tyberim abiectus est. Cæsar Valentinus medius
natu erat. Qui ut dixi reiecto Cardinalis ordine, post
fratris mortem, in Galliam cum magna summa argenti
profectus, Ludouici Regis neptem sibi desponsauit, cumq;
ea dotis nomine, Ducatum Valentia in Delphinatu acce-
pit, opeq; subinde Regis Gallia, complures ditiones in Ita-
lia acquisiuit, ditioniq; suæ adiecit. Hunc igitur, ac Pe-
trum Aloysium, inter omnes Duces, Principes uè tam ad-
miratur Machiauellus; non seriò (nisi hæc tūc tempora
ita tulerint, ut vitia virtutes dicerentur) ut puto, simulat
ut omnia quoq; cætera Italus, ut ficta communis sententia
hominum, tūc persona, Principibus Christianis ferita-
tem atq; instituta plus quàm barbarica exprobraret; quem
morem in ferendis quoq; legibus obseruauit Zalenus;
ut concessione vitiorum ex communi hominum usu de-
pictorum

piclorum, homines eo magis à manifesta ac nota omnibus
facta turpitudine deterreret. Superest Alexandri filia
Lucretia eademq; uxor, si ita nominare scortum incestum
liceat, primo Iuliano Sfortia Duci Pisano, ac cum ab eo
repudiata est, Ludoico notho Alphonsi Regis Terraco-
nensis, tandem cum ille interfectus esset, Alphonso Estensi
Duci Ferraria nupsit, ac interim tamen etiam cum Patre
ac Fratre consuevit. In Alexandrum ista scommata ja-
cta sunt: Alexander vendidit Cruces, Altaria, ipsum
Dominum Iesum Christum. Jus illi est ea vendere, quia
ille prius emit. Pecunia enim eum Pontificatū comparasse
scribit Iovius. Roma pergit de viciis in vicia, de flami-
na in ignem. ut Platonis diuerbium habet, sub istius Hi-
spani gubernatione.

Tarquinius fuit sextus Regum Romanorum. Nero
sextus Imperator. Hic est sextus sui nominis. Hi sexti
pessundabunt Romam.

A Baiazete acceptis 200000. aureis eius fratrem
Gemen veneno interfecit, quem forte ad fidem Christia-
nam conuertere potuisset, si modò ulla fides ac religio Ro-
mæ fuisset, nec illi nomini Christiano labem coràm barba-
ris inferrent. Ipsum deinde Baiazethem contrà Gal-
lorum Regem Carolum in auxilium vocauit, promissa ei
Neapoli.

Marrani, hoc est Iudæi in Hispania qui metuse si-
mulant esse Christianos, at secreto peragunt suas Cerimo-
nias

nias Judaicas, in quos Sixti inquisitionis decretum latum, argento se Alexandro conciliarunt.

Ludoicus x i i. Gallus Bononiam eiectis Bentiuolis Alexandro reddidit. Venetis item illas ciuitates, quas Ecclesia Romana ademerant ereptas Pontifici restituit.

Hieronimus Sauonorolla Ferraricnsis, Dominicanus, mandato Alexandri, quod eius facinora reprehenderet Florentia est crematus.

Antonio item Mancinello lingua exsecta ac amba manus praecisa iussu Alexandri, quod in eum, eius scelera reprehendens, scripisset. Hermolaus Barbarus Rome in exsilio peste moritur, Venetorum decreto, quod Patriarchatum Aquilegiensem insciis Venetis ab Alexandro impetrasset. Cognati item Hermolai à Venetis urbe puls, ipsorum bona in erarium relata. Habent enim quampiam legem similem Gallorum pragmatica sanctionis Veneti, quare cum Pontificibus semper digladiantur.

Hoc seculum condidit Alexander Anno 1500. Terminatores instituit, potestate ipsis facta omnibus locis gratiam Iubilaei vendendi. Principes ad concelebrandum Iubilaeum inuitauit permultis Bullis. Abbreniatores restituit. Omnia perpulchre.

Mors tamen Alexandri pessima fuisse scribitur. Cum enim isti anni mensesq, exacti essent, quos eum regnaturum malus genius praedixerat, Alexander morbo correptus, in quem suo ipsius beneficio, quod Ursino cui-
dam

dam Cardinali pararat, errore pocillatoris hausto incidere-
rat, laborare cepit. Qui tamen Diaboli ista prae-dictione,
non ita ut sententia eius erat percepta, octo se amplius an-
nis in vinis acturum esse sibi persuasit. Itaque, tum quoque,
quandiu ex isto morbo decubiturus esset, malum genium
sciscitaturus, euidam suo intimo Modena nomine nego-
tium dat, ut e conclavi ac armario quod designarat, li-
brum ei auro ac gemmis tectum afferret; in quo scilicet
istae artes malum genium aduocandi per scripta erant.
Modena igitur in conclauis illud veniens reperit suum
Dominum Alexandrum in sella sedentem, quem jam jam
in lectoreliquerat, praehorrere igitur non cunctandū ratus
ad lectū rediit, Pontificique decumbenti quae vidisset refert.
Pontifex eum ea die quiescere iussit, denuo postridie eo
mittit. Idem ille Alexandri forma in conclavi quae pridie
assidens, Modenam quid velit rogat. Modena quid
Alexander cupiat respondet. Ibi malus genius. Non est
quod librum consulat. Tempus est exactum quo mecum
ille sit. Ego vero (inquit) horribili fremitu sum Ponti-
fex. Quem tu mihi Pontificem narras? Post paucos dies
quidam habitu nuntii, maximo impetu januam eius con-
clavis, in quo decubuit Alexander pulsabat, sibi esse quod
necessario cum Alexandro loqueretur. Cum intro missus
esset, aliique aliquantum secessissent, ab illisque, verbis ali-
quandiu ultro citroque habitis, audiri querele ac gemitus
Pontificis. Nonne (inquentis) pollicitus, 18. annis me
Pon-

Ponti-

Pontificem acturum, at nunc saltem undecimus annus ac octavus mensis mei Pontificatus est. Ad qua iste cursor, qui olim cum hac Alexandro promitteret vir gravis prothonotarius, (ne enim terribili sua larva ad se veniret, impetrarat tum Alexander) duriter. Vos inquit non bene intellexistis illud verbi, sed admodum vos ipsi decepistis. Dixi enim futurum, vos Pontificem undecim & octo hoc est annis 11. mens. 8. quod cum sit expletum nunc tempus, moriendum omnino est. Alexander multis orare, plorare, sed frustra, surdo narratur, fabula. Diabolus inde discedit, unaq; anima Alexandri vociferantis, suspirantis, gementis horribiliter, corpus relinquit, pergrandi etiam
,, ere alieno, ditionibus oppignoratis, adibus ruinosi; ut
,, tandem Pauperes sunt, qui diabolum colunt. Turbata
item ac eversa Repub. Romana ac tota Italia relicta.

Vitus Furstus Iurisconsultus, Maximiliani Caesaris in Poloniam legatus, legatum Alexandri superiorem locum tanquam pro dignitate occupantem loco detraxit, Caesaris in Pontificem imperium vindicans, ut eo quoq; tum maxime casu infelix Alexander ac sedes Romana fuerint, ut adeo iis aliquamdiu exinde successoribus Ecclesie Romana opus esset, qui istam aliquantulum plagam bestiae sanarent aut tegerent potius.

Hunc